

სასაღსო ზაფხუდი

სურათებიანი დამატება

გაზეთის № 117.

კვირა, 26 სექტემბერი 1910 წ.

დამატების № 20

უმპირთალი მამალნი. — სურათი შმიტ-ბრეიტენბახისა.

ლ ა ნ დ ი ა

დრამატული თხზულება ოთხ ნაწილად.

(შემდგომი *)

მ ე გ ო ბ ა რ ი

შენ ხომ ლანდიავ არ გიცნობ კარგად და ვერც გაგიცნობ მთელ სიცოცხლეში. რა ხარ? ვინა ხარ? მე ვერ ვსწვდები შენ საიღუმლოთ, მიტომ არ ვიცი მოკეთე ვარ შენი ყოველთვის თუ მხოლოდ მტერი, ბოროტ-მქნელი, სიცოცხლის მღრღნელი?

ლ ა ნ დ ი ა

რაც უნდა იყვეს, ხომ მეგობრები ვართ განუყრელნი! ხშირად გულს სწვდება შენი სიტყვა, სწორედ ნათქვამი.

ყოველთვის მითხარ, რასაც იგრძნობ, რასაც იფიქრებ! მე შემოდლონ ყური ვუგდო მარად შენ ბაასს.

მ ე გ ო ბ ა რ ი

ჰოი, ლანდიავ! შემდეგში უფრო მაეჩვევი ჩემ კარგად სმენას, როცა გაიცნობ ცხოვრებაში დადებულ სამზღვრებს რაც ეხლა შენთვის არ არსებობს არც ერთ მხარეზე; როცა გაარჩევ შესაძლებელს—წარმოდგენიდან, რაც ეხლა შენთვის სულ ერთია, ვით ჰარმონია; როცა იხილავ ცხოვრებაში სად რა ველია, სად რა მთები, ცა სად იწყობა, სად შეგიძლიან სიარული და სად კი ფრენა.

ლ ა ნ დ ი ა

კარგი, კარგი მეგობარო, ეგ შემდეგ იყვეს, ეხლა კი ცოტა დამასვენე. მსურს რომ ახლად განვიცადო ჩემი ოცნება; მსურს რომ უფრო ღრმად განვიმსჯვალო იმის მხარედან მჭროლავ ნიავეთ.

მეგობარი მორიდებით ეფარება სეებს, ჩირგვეს.

ჯანდია კი წამოწევა ხვერდით მწვანე ველზე, ოცნებას ფრთებს აშლევენებს შიკს საფრენად, სანაგარდოდ.

სიწყენარეა, დუმილია ბაღ-ხეებს, მთებსა და ველში, თითქოს ყველას ჩაეძინა ერთმანეთის სიჩუმეში.

ლ ა ნ დ ი ა

ჩემო გულო, რას—მომითხრობ? რისთვის ჰფეოქავ ეგრე სწრაფად? ეგრე მძლავრად რად აღელვებ შენში დაგუბებულ გრძნობას?

გ უ ლ ი ს ს ი მ ლ ი რ ა

მიხარინ! რა—არ ვიცი! ვსტკებები! მეც არ ვიცი რითა. ტკბილ ჰანგს ვისმენ და ვერ ვხვდები—საიდან და რომელ გზითა.

ლ ა ნ დ ი ა

მეც დავსტკებები გულის ძვერით და ოცნების შორ-შორს ფრენით.

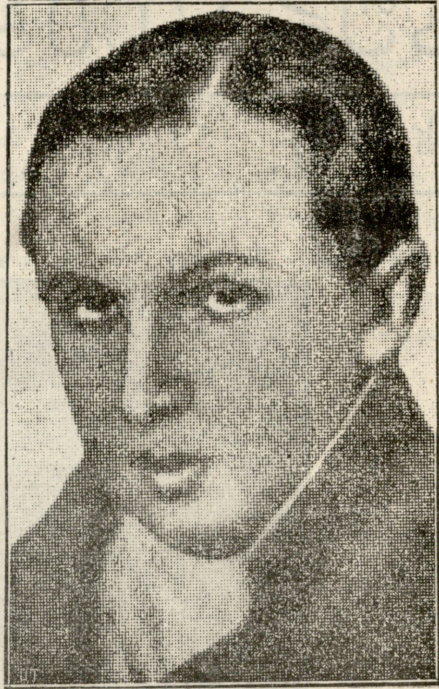
ჩაჩუმდება. სძანავს ტკბილად თუ შიკს ფრინავს—არ ეტყობა. მხოლოდ ნაზად ვით ნიავე სხეს დაჭკრთის ტკბილი გრძნობა.

ცოტა ხნის შემდეგ მწვანე სერზედ შემოიარბენენ ტურფა ასუდნი. სიცილით კისკისით დახტან, დარბიან, ვეგვილებს ჰკრეფენ, ტკბილად მღვრიან. ნორჩნი,

გიჟი-ჭინი სიმაღსაზეში მოცედექე ჩიტებს ეჭობრებან; ტურფანი, წარმტაცნი სიღამაზეში მინდგრის ვეგვილებს ეცილებან.

ტ უ რ ფ ა ა ს უ ლ ნ ი

ვიმღეროთ, ვამღეროთ მინდგრები, კლდები! ვიცელებოთ, ვაცელებოთ ბალახი, ხეები! ვიფრინოთ, ვაფრინოთ ელმურტულა ჩიტები! ვიხაროთ, ვიცნოთ ჩვენი ღლები!

† ცნობილი მფრინავი შავები რომელიც 27 სექტემბერს ალბის მთებზე გადაფრინდა და დომოდსოლის მიდამოებში დაიღუპა. იხილე დღევანდელი № 117 „სახალხო გაზეთისა“.

სიმღერით, სიცილით მიკბიან ყველანი, თითქოს მიჰქრინა ვით ჰეჰეღანი.

ერთი ასული დარჩება მხოლოდ. ვათ დაქანტული მიჯდება კლდეზე; ციფ წყალ შეისხავს, მთლად გაბრწყინდება, ციფრ ანგეღას დაემსგავსება. ტარფანსავით გასძახის მადლა, თვის ამხანაგებს აწოდებს ხმას:

თქვენ მანდ იცელებოთ, მეც დავეწევიოთ! არ ჩამოგრჩებათ, ტოლ-ამხანაგნო!

გაცეებით წამოიხედავს ჯანდია. ვით წარმტაც ფარსეღავს, ცის მშვენებას, შესხერება ტურფა ასუბას; სული გამეღა, თვანა მიახერო, გულმა დაუწეო სიამით ძგერა.

ლ ა ნ დ ი ა

ნუ თუ ეს ტურფაც ოცნებაა და წარმოდგენა, აქ მხოლოდ წამით მოფრენილი, მოსაჩვენებლად შემდეგ გაჰქრება როგორც ჰქრება ყველა ოცნება!

ტურფა აჩსება ეურს მჭკრავს სხავს ხმას. შემკრთალო უცებ ფეხზე დადგება და გასაქცევით გაემზადება.

ლ ა ნ დ ი ა

ნუ გეშინია, ხელს არვინ გახლებს! ცქერით კი ზიანს ვინ მოგაყენებს! მხოლოდ მითხარი სიდან მოფრინდი, საით მიჰქროლავ ეგრე წარმტაცი?

ტ უ რ ფ ა

ჩვენ აქ დავრბივართ, ყვავილებს ვკრეფავთ; დავმღერით, ვცელებოთ, უღარდელნი ვართ!..

*) იხ. სურათებიანი დამატება № 19.

ლ ა ნ დ ი ა

გახსოვს რომ გნახე უკანასკნელად, მკერდს რომ სიამით
წაგხუტებოდი, შენც მიღიმოდი, მარსის დილავე, და სიტყბოე-
ბას მიორკეცებდი!

ტ უ რ ფ ა

... ჩამხუტებოდი?!..—ეგ ტყუილია! მე ქანწული ვარ
ხეივანებელი; მე ყვავილი ვარ დაუწყოსავი, თვით ნია-
ვისგან შეურხეველი!..

ლ ა ნ დ ი ა

... შენ ყვავილი ხარ, 'შენ ნიავე ხარ, შენ მაისი ხარ
და გაზაფხული; მე კარგათ გიცნობ ჩემი სიხარებით, ტკბი-
ლის ოცნებით და წარმოდგენით.

ტ უ რ ფ ა

შენ უნახავად შეგყვარებოდი, მე კი ნახულსაც გულ-
ცივად გიკვირ.

ხმა გულის სიღრმიდან

ეგ არის ნუგეში! ეგ არის ღვთაება!
შენ მას ეტრფოდი ოცნებაში, სინამდვილეშიც ეგ
გეყვარება.

ტ უ რ ფ ა

არა, მითხარი! მე შეჩქარება!..

ლ ა ნ დ ი ა

სწორედ ვერ გეტყვი! შეცდომით კი რა სათქმელია!
ან შენ კი მეთყვი თუ ვინცა ხარ, რისთვის შობილი? ეგ
შენ არ იცი! მე კი ვიცი დიდი ხანია.

ტ უ რ ფ ა

ხა ხა ხა! კაცს ეგონება, რომ მართალს ამბობ. მაგითი
გინდა რომ გამაწითლო? მაინც მითხარი, თუ ვინ გგონი-
ვარ! აბა რას იტყვი!

შეტის სიცილეკით ვერ ისვენებს, ყვაფილებს ჭკრე-
ფავს და გიჟმეფურათ გადასტყორცნის დახდასკენ,

ლ ა ნ დ ი ა

მე ვიცი მხოლოდ თუ ჩემთვის რა ხარ!
ოჰ, ტურფათა უტურფესო, ცით მოვლენილო! შენ
ჩემთვის წმიდა ანგელოზი ხარ, რომელსაც ჯერ არ უხარე-
ბია სამოთხის შეება, მაგრამ მახარებს, გამახარებს ჩქრა სავ-
სებით.

ყ ვ ა ვ ი ლ ე ბ ა შ ი .

ლ ა ნ დ ი ა

დარჩი ცოტა ხანს, მიმღერე ტკბილად და მაგრძნობინე
ცოტა ხნით მაინც თუ როგორია ანგელოზის ხმა!

ტ უ რ ფ ა

ამხანაგებთან მივეშურები, არა მცალია შენ გასარ-
თობად.

გაემზადება გასაქცევად, მაგრამ შესდგება. მოკრ-
ძალებით:

გული არ მიშვებს. მინდა გავუვო, ვინა ხარ ნეტავ სი-
დან მოსულა?..

ლ ა ნ დ ი ა

დარჩი ცოტა ხანს და თვითვე იგრძნობ, ჭვინცა ვყო-
ფილვარ და რაც ვიქნები.

შენ ჩემთვის ჩანგი ხარ, რომელზეც ჯერ არ დამიკ-
რავს ჰანგი სამო...
შენ თვით ჰანგი ხარ, რომელიც ჯერ არ აუღერებუ-
ლა ამ უცხო ჩანგზე...
შენ ჩემთვის მზე ხარ, უხილავ მთებს მოფარებული,
მაგრამ ამოხვალ, განთიადს ვგრძნობ გახარებული!..
შენ ჩემი გულის სიმღერა ხარ, ჯერამ არ თქმული;
ჩემი სიცოცხლის ნეტარება ხარ, ჯერ არ განცდილი...
შენ ვარდები ხარ, მთელ წალკოტად გადაფურჩქნული,
ჩემი სიცოცხლის შესამკობლად აყვავებული...
შენ ოცნება ხარ ხორცად ქცეული! შენ სიცოცხლე
ხარ თვალწინ გაშლილი! შენ ჩემი ზღვა ხარ წყნარიც,
მღელვარეც! შენ მდინარე ხარ მოუსვენარი, ჩანჩქერი წყა-
რო დაუშრეტელი, მაღალ კლდეებზედ ჩამოჩხრიალე...
შენ ჩემთვის მზე ხარ, მთვარე-ვარსკვლავნი, ყველაფე-

რი ხარ, მთელი სიციცხლე...

ხუმარ გამოდის შეგობარი და წასწრწელებს.

მ მ გ მ ბ ა რ ი

შესტად ლანდია! მხოლოდ წყარო მთელის სიციცხლის. ისევე ეფარება ხეებს. გაშეშდა ტურფა, თითქმის დათრია ღანდას გრძობით, საამო ხმებით.

ლ ა ნ დ ი ა

რათ ჩამიყურდი მომავლო ქარიშხლო, აწ ნელ ნია-ვად მოსინინე, დამატობდელი?

თავის და უნებურად ნელ-ნელ მიიწევს ტურფასკენ.

შენსკენ მოიღრმის, შენ გეტრფის ეს გული აღელვებული მსურს გადმოვლახო, გადვიდუ სამხდარი გადუღახავი.

მივა და გრძობით შეახებს ხელებს. ტურფაც მ.ა. ჯადოებულო, ნუბა მინდილი თითქმის სავსებით იმს-ტვადება ღანდას გრძობით.

ჩაგებუტები, შეგკონავ ერთ თაიგულად, ერთ გრძობ-ბად, გარს შემოგახვევ ოცნებას სიტურფის შესამკობელად.

თავდაწიწებით მოეხვევა და გულს ჩაიკრავს ტრფო-ბით ადვსილი.

ოჰ, დაისვენე სულო ჩემო, ეს თვით ედემი და სამო-თხეა!

ოჰ, დასტები გულს და გაიხარე ეს ხომ საამო ჩანგის უღერაა!

ოჰ, შორს გაფრინდი, ჩემო ოცნება, ეს ხომ უსამ-ზღვრო სამფლობელია!

შენც ფრთა გაშალე შემოქმედება, ეს ხომ ცეცხლია შენი აღმზნები!

უფრო ისუტებს ახლა და ახლა ქსურს. რამ დრმათ ჩასწვდეს მის სულსა და გულს.

უცებ პტრადივით შეკრება ტურფა, წამსვე გონს მადის, გამოფხიზდება, ღანდას ხელებს გიშვები-ნებს და შეშინებით შორს იუურება.

ტ უ რ ფ ა

ამხანაგები შორს წასულან, უნდა გავიქცი!

მირბის, მიჭფრინავს.

მშვიდობით პირველო ხვევავ, პირველო კოცნავ, ტკბილო აღერსო!

ლ ა ნ დ ი ა

ნეტარებით და მუდართ შესწრება.

ოჰ, სად მიფრინავ, ოცნება ტკბილო!

ჩემ სანეტაროდ, სანუგეშებლად გთხოვ დამიტოვო ერთი კოცნა ერთი სიტყვა... ერთი ღიმილი..

ტ უ რ ფ ა ს ხ მ ა

ის ყვავილები, ხეები მთები, დაიხსოვნებენ ქაბუკის სურათს; შემდეგ გავივლი, გულს გადმიშლიან მათ მოარ-შიყვს და მუდმივ სტუმარს.

ის მორაკრაკე წყარო ანკარა დაიხსომებდა მის გრძობ-ბათ ჩქებას, შემდეგ მიამბობს ყველას გალობით და მომა-ნიკებს ციურსა შევებას...

სწუდება ტურფას ხმა. უკანასკნელად გაიხმავებს იმისი ბანი, ტუეს შეიჭრება, მთას შეფრინდება და ღანდას უურს ჰანგათ ჩასწვდება.

ლ ა ნ დ ი ა

იფრინე ოცნება! იმდერე ჩანგია! ნუ შეჩერდები, ნუ შესწყვეტ ტკბილ ხმას! მე შორსა ფრენით, ტკბილ ხმათა სმენით ცხოვრების შვილათ გადავიქცევი.

ჰეი, არწივნო მალლა მფრინავნო! ამის შემდგომად ჩემ მალალ სიმღერებს თქვენ კი აღარ გეტყვით, არამედ

იმას, ვინც თქვენზე მალლა ჰფრენს და ნავარდობს ამის შემდგომად ჩემ ტკბილ ჩანგს ვაუღერ არა შენთვის ტურფა ბუნება, არამედ მისთვის ვინც შენზედ უფრო წარ-მტაცია და მომზიბლავი.

ისევე გამოდის შეგობარი.

მ მ გ მ ბ ა რ ი

შენ პოეტი ხარ, ლანდია?

ლ ა ნ დ ი ა

შენც გარდიქმები, ვგონებ, პოეტად ამ მომზიბლავო არსების ტრფობით.

მივა იმ კადესთან; სადაც პირველად დასასვენებ-ლად ჩამოჯდა ტურფა.

აი, აქ იჯდა ვით ანგელოზი, თვალი რომ მოეკარ იმის მშვენებას; მეც აქ დავჯდები, აქ ვიოცნებებ ამ ყვავილებში ჩაფრავ მის სურათს.

ჩამოჯდება კადის ნაჭურზე და თავს მისცემს ტკბილ ოცნებას.

იქაც სამშობლოს სურათი იყო ჯერ მგლოვიარე შემ-დეგ მცინარი; აქაც ოცნება—სატრფო ჰყვავოდა ჩემ წარ-მოდგენით მოწოდებული...

ფიქრებს რამეზე, დედას რამეზე თუ შეუგნებ-ლად ჰგრძობს რა სიამეს სულ ან ემწევა, რადგან მის სული თითქმის უჩინარად დაკრთის მის სახეს.

ღანდა თვადებს დაჭრუჭავს. მის ირგვლივ ნელ-ნელ გამოჩნდება იღუმელი გრძობანი, რა სახის არიან, რა ტანის არიან, ვერვინ გაიგებს, თვალთ არა სჩანან, მხოლოდ ეტყობათ ნაზნი არიან, მაგრამ ძღუ-რნი, დამომხებენი.

იღუმელი გრძობანი

ჩვენ ესტებებით, ჩვენ ვხარობთ, ვიცინით ვხარხარობთ! ვიზრდებით, ვყვავდებით, სიამედ გავხდებით!

უჩინარად, უმძიმრად გულ ჩაგენერგვით! უხილავ, იღუ-მალ სიამედ გექცევით!

შეუმწეველად ეფარება თვალს შეგობარი.

იღუმელი გრძობანი

ტკბილ ძილში ტკბილ სიზმრებს ხშირად მოგივლენთ, ტანჯვასა და წუხილს სულ დაგავიწყებთ!

გატრებთ, გაცინებთ, ბევრ რამეს გაფიქრებთ; ყოველგან, ყოველთვის სიხარულს გაგიჩენთ!

მადლა მთის წვერზე, თაფლით მოცულზე ოცნე-ბით დაჭქრის მარდად ღანდას:

მადლა სამშობლო გაბრწინებულა, სახე უცინის, უხარის გული. მის ფერხთ წანაშე მოსჩანს ღანდა, ბედნიერება სახეს უკაცნის. ზეადტაცებით, ტკბილ-ნეტარებით თვის წარმტაც სატრფოს ჩაჭკანება, სატრფოც ნარნარი, ტრფობით ადვსილი ღანდას გრძობას დაჭმობება. ღანდას გვერდით ღდას ქან-დაკება, იმისი ნიჭის შემონაქმედი. ის სამშობლოც ტრემდეც მდუღარე მისი წუხილი, მისი ღვთაება. მთელ ამთაფლს გასს ახვევია გამარჯვებისა ძლიერი სული; ციური შუქით გაბრწინებულა კაცის დაღებ-სამქვეყნიური.

ბოლო პირველი ნაწილისა.

ლევ. მებრევილი.

შემდეგი იქნება

